
Situația subgrupurilor de întreprinderi din România –concentrare și control

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (madalinagabriela_angel@yahoo.com)
Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (actincon@yahoo.com)
Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Tudor SAMSON (tudorsamson@gmail.com)
Academia de Studii Economice din București

Ec. Ștefan Gabriel DUMBRAVĂ (stefan.dumbrava@gmail.com)

Abstract

În acest articol, autorii se axează pe a analiza situația întreprinderilor care funcționează în sistemul economic din țara noastră. Pornind de la sistemul CAEN Rev. 2, în țara noastră, majoritatea întreprinderilor private își desfășoară activitatea în secțiunile comerț cu ridicata și amănuntul, construcții, industrie prelucrătoare, activități profesionale și tehnico-științifice, tranzacții imobiliare. Acestea sunt fondate de investitori români dar mai ales de investitori străini. Grupurile de întreprinderi românești s-au constituit ca urmare a unor conexiuni care există între acestea, ca urmare a sursei de capital și din acest punct de vedere și subordonarea, controlul se realizează de către societățile respective. În acest sens, se studiază faptul că cea mai mare parte dintre grupurile de întreprinderi românești cu rezidența în România s-au redus ca număr, iar cele cu rezidență străină au acaparat și s-au concentrat în grupuri formate din două, trei sau mai multe unități legal constituite. A sporit numărul de întreprinderi multinaționale străine concomitent cu reducerea numărului de întreprinderi constituite și controlate de investitori români. Multinaționalele joacă un rol important, autorii prezentând cifre semnificative și arătând care este situația în momentul de față, tendința în viitor și mai ales modul în care urmează să evolueze întreprinderile din România și pe cale de consecință, economia României. Sunt prezentate, în susținerea acestor afirmații, o serie de structuri, grafice și serii de date care asigură o posibilitate de interpretare corectă. De aici decurg și o serie de alte aspecte care se referă la sistemul de salarizare, sistemul de percepere a faptelor și multe altele.

Cuvinte cheie: grup de întreprinderi, societate comercială, capital, structură, control, concentrare

Clasificarea JEL: L32, P12

Introducere

În acest articol, autorii se bazează pe studiul aprofundat în legătură cu apariția întreprinderilor, dezvoltarea acestora, constituirea în grupuri de întreprinderi și din acest punct de vedere se prezintă date semnificative în legătură cu această evoluție. Din studiu rezultă că primele trei țări, Germania, Franța și Italia sunt cele care controlează cel mai mare număr de subgrupuri de întreprinderi constituite în România, acționând în întreaga structură a economiei naționale. Sunt un număr foarte mare de întreprinderi care sunt constituite în grupuri controlate de persoane fizice străine și mai puțin de persoane juridice străine. Subgrupurile de întreprinderi sunt diferite unele față de altele, și acest fapt are pe de o parte un efect pozitiv, iar pe de altă parte are un rol care poate fi interpretat a nu fi în măsură să realizeze saltul valorii producției pe baza căreia să se asigure creșterea economică. Repartizarea grupurilor de întreprinderi din România pe activități economice se situează în ramurile comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea vehiculelor și motocicletelor, acestea deținând o pondere deosebit de mare, mai mult de o treime din totalul grupurilor de întreprinderi constituite. Urmează construcțiile, industria, activitățile profesionale, tranzacțiile imobiliare și altele. Grupurile de întreprinderi rezidente care activează în România sunt într-o oarecare măsură în aceleași domenii de activitate, numai că, numărul lor și ponderea în totalul grupurilor de întreprinderi este mult mai redusă și probabil că această tendință de reducere se va menține și în perioada următoare. Autorii se concentrează pe a prezenta o serie de subgrupuri de întreprinderi care s-au constituit în concordanță și cu secțiunile CAEN Rev. 2 din care rezultă modul în care au evoluat și există o tendință certă de evoluție și în viitor. Din acest punct de vedere putem extinde analiza și asupra numărului de salariați, a nivelului de salarizare a acestora, a modului în care se asigură plata obligațiilor fiscale de către aceste subgrupuri și multe alte aspecte care dau sens evoluției acestor dezvoltări în sistemul economic. Prin grafice sugestive se pune în evidență structura pe care o au subgrupurile de întreprinderi din România după numărul de salariați sau tipul de grupuri multinaționale sau rezidente. Datele sunt edificatoare și autorii au căutat să sublinieze principalele avantaje ale acestor concentrări de subgrupuri dar și unele dezavantaje în ceea ce privește activitatea acestora.

Literature review

Ambos, Andersson and Birkinshaw (2010) au analizat efectele inițiativelor în filialele multinaționale. Anghelache, Anghelache and Kralik (2012), precum și Anghel and Calotă (2016) au aplicat instrumentarul statistic-econometric pentru a studia performanțele unei firme. Anghelache and Anghel (2017) au analizat evoluția României în cei zece ani de la aderarea la Uniunea

---

Europeană. Behrens (2015) a examinat hotărârile factorilor de decizie în managementul portofoliilor de inovații. Cavanagh, Freeman, Kalfadellis and Cavusgil (2017) au analizat conceptul de autonomie a filialei. O temă similară este dezvoltată de Gammelgaard, McDonald, Stephan, Tüselmann, and Dörrenbächer (2012) care au studiat efectul creșterii autonomiei filialei și a relațiilor de rețea asupra performanței, precum și de Männik, Varblane and Hannula (2005) care au analizat importanța specifică consecințelor statelor asupra autonomiei unei filiale a unei corporații multinaționale în țările din Europa Centrală și de Est. Conforto and Amaral (2010) a cercetat o metodă utilizată în planificarea și controlul proiectelor inovatoare. Costello and Costello (2009) au cercetat interesele filialelor și ale sediilor în corporațiile multinaționale. Dahms (2017) a studiat performanțele obținute de filiale în economiile emergente. Ganguly, Nilchiani and Farr (2009) au evaluat agilitatea în întreprinderile corporative. Manolopoulos (2018) a analizat performanțele filialelor multinaționale în perioadele de incertitudine economică. Pisoni, Onetti and Fratocchi (2010) au abordat aspecte legate de relația de sediu-subsidiaritate a companiilor italiene din țările Europei Centrale și de Est. Turner, Ledwith and Kelly (2010) au analizat aspecte ale managementului de proiect în întreprinderile mici și mijlocii.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

Acest indicator referitor la controlul și determinarea valorii activității la întreprinderile românești este unul de nuanță nouă, anul 2016 fiind anul în care în baza ultimei metodologii s-a efectuat această ultimă analiză. Sursele de date pentru realizarea unei corecte analize și interpretări a grupurilor și subgrupurilor de întreprinderi din România controlate de rezidenți români sau rezidenți străini se bazează în primul rând pe datele de la Oficiul Național al Registrului Comerțului din România dar și pe cercetarea statistică privind legăturile financiare care există între întreprinderile și societățile din România. Sunt utilizate și sursele de date Eurostat care se referă la grupurile de întreprinderi multinaționale. Datele astfel corelate au la bază modul de a stabili care sunt grupurile, capul de grup, grupurile de întreprinderi multinaționale, subgrupul de întreprinderi, grupul de întreprinderi rezidente, toate, dar absolut toate, fiind definite în metodologia utilizată pentru realizarea acestei analize. Printr-o unitate legală înțelegem un operator economic care dispune de un patrimoniu propriu, încheie contracte cu terți și are personalitate juridică. Aceste unități legale pot fi persoane fizice autorizate, societăți comerciale individuale, întreprinderi familiale sau persoane juridice care sunt reasociate în alte întreprinderi.

Grupul de întreprinderi (societăți comerciale) constă în numărul de astfel de întreprinderi legate de un conducător (lider) care este desemnat în

---

controlul unei cote ridicate de capital, în sensul că orice societate care are un capital social nenul este interpretată ca o întreprindere care este luată în considerație. Prin capul de grup, conform metodologiei utilizate înțelegem unitatea legală necontrolată direct sau indirect de către o altă unitate legală și care controlează cel puțin o filială a acestei societăți despre care discutăm. În România datorită investițiilor străine directe pentru dezvoltarea societăților comerciale deja înființate dar și pentru controlul altor societăți care au fost deja privatizate sau societăți comerciale care au fost înființate, putem constata că prin grup de întreprinderi multinaționale înțelegem un grup de întreprinderi format din cel puțin două unități legal constituite dar situate în spații teritoriale naționale diferite. Cu alte cuvinte, situate în două țări diferite. Acestea sunt de fapt, întreprinderile sau societățile multinaționale care se dezvoltă și care și în România s-au dezvoltat vertiginos în ultima perioadă de timp. Grupurile pot fi dirijate la rândul lor în subgrupuri de întreprinderi, în sensul că, după specificul activității, unele conexiuni și locuri de rezidență sunt diferite. Astfel, un subgrup de întreprinderi constă în unități sau întreprinderi legale ale unui grup multinațional care este rezident în aceea țară, așa încât într-un grup de întreprinderi multinaționale, putem deosebi subgrup de unități românești, cele care sunt rezidente în România ca societăți comerciale înregistrate, alte subgrupuri fiind rezidente în alte țări și împreună formează un grup de întreprinderi multinațional mult mai dezvoltat.

Am vorbit despre grupuri de întreprinderi rezidente în România sau în altă țară și putem avea fie grupuri, fie subgrupuri de unități (societăți comerciale) ale situației astfel prezentată care constă în grupuri de întreprinderi ale căror unități legale sunt toate rezidente în aceeași țară. Pe teritoriul României întâlnim societăți străine care sunt conectate societăților comerciale românești, iar în cele mai multe cazuri acestea având o amplitudine mai mare pot constitui grupuri de întreprinderi rezidente în România sau în altă țară.

Aceste elemente metodologice simplifică într-un anumit fel modul în care există aceste grupuri și subgrupuri de întreprinderi, rezidente, nerezidente, cuprinse în consorții internaționale, sau rezidente în România, sau rezidente în străinătate. Într-o clasificare mult mai interesantă putem găsi grupuri de societăți românești care sunt conduse de către investitori individuali sau societăți comerciale străine și care desfășoară activitate în România. În acest sens pornind de la faptul că acel cap de grup sau societate lider în funcție de mărimea capitalului social, de participare vorbim și de controlul grupurilor și subgrupurilor de societăți comerciale. O astfel de clasificare sau de prezentare a datelor este importantă și din punctul de vedere că în luarea unor decizii privind dezvoltarea viitoare a societăților multinaționale, de mărire a capitalului societăților conduse în sistemul celor multinaționale, precum și

---

strategia și politica de piață, decide, cum este firesc, majoritatea capitalului social subscris și vărsat. Analizând din punct de vedere a situației unei țări, în cazul de față România, putem exprima aprecieri în sens pozitiv sau uneori negativ. Așa de pildă, dezvoltarea de societăți comerciale, cuprinse în grupurile sau subgrupurile de societăți rezidente în exterior deci controlate de acestea, prezintă elemente pozitive cum ar fi dezvoltarea business-ului prin mărirea capitalului, prin cucerirea de noi piețe, prin perfecționarea managementului în societățile comerciale respective, prin creșterea salariilor în funcție de profitabilitatea acestor societăți, ocuparea locurilor de muncă și multe alte avantaje care rezultă din această perspectivă. Este important de văzut faptul că grupurile de societăți conduse de societăți sau persoane fizice din exterior au o capacitate de a fi prezente pe piața produselor specifice multinaționalei respective pe piețe avantajoase și mult mai bine reprezentate în viitor. Pe de altă parte existența grupurilor și subgrupurilor de întreprinderi conduse de persoane fizice sau juridice din exterior care își desfășoară activitatea în țara noastră ridică unele probleme în legătură cu respectarea legii fiscale. Avem un prim exemplu, acela al transferului obligațiilor fiscale de la angajator la angajat. Desigur, este o lege specifică sistemului social-economic românesc, în care multe societăți, grupuri de societăți sau subgrupuri conduse din exterior au găsit alte formule de a respecta această prevedere legală, folosind uneori cadrul existent pentru a încheia și a anula contracte de muncă, pentru a folosi prilejul pentru a reduce o parte din salarii, ceea ce este greu de contracarat dat fiind caracterul multinaționalei sau al situației respective. În altă ordine de idei trebuie văzut și faptul că multe grupuri și subgrupuri de societăți comerciale, rezidente în exterior, controlate de persoane fizice sau juridice străine nu respectă întru-totul directiva Uniunii Europene în legătură cu plata obligațiilor fiscale pe veniturile obținute acolo unde se produc.

Din acest punct de vedere, unele încercări ale legislativului din România de a impune această directivă a Uniunii Europene s-a lovit de refuzul acestor multinaționale, grupuri sau subgrupuri de societăți care nu au găsit alte formule și au evitat pe această cale, plata obligațiilor fiscale în termenii precizați prin directiva Uniunii Europene.

Iată de ce un studiu al existenței deocamdată a grupurilor și subgrupurilor de întreprinderi controlate ne arată cam care este stadiul în economia românească. Am zis deocamdată deoarece anul 2016 este anul în care s-a implementat pentru prima dată această metodologie referitoare la grupurile și subgrupurile de întreprinderi care controlează activitatea din România. Pe această cale în anii următori putem face o evaluare asupra modului în care evoluează acest aspect, modul în care sunt îndeplinite într-o mai mică sau mai mare măsură interesele naționale ale României. O altă analiză este structurată pe țările unde

---

sunt rezidente unitățile legale rezidente în exterior care controlează activitatea în țara noastră. Din acest punct de vedere constatăm că țările cele mai puternice din Uniunea Europeană, respectiv Germania, Franța și Italia sunt situate în această ordine în topul țărilor care controlează subgrupuri de întreprinderi din România și putem constata că aceste grupuri și subgrupuri de întreprinderi controlate de aceste țări, de cele mai multe ori se supun legislației din țările de unde ele sunt rezidente. Sigur, reprezentarea aceasta este interesantă și prin prisma modului în care s-a realizat sau s-a efectuat studiul în cadrul acestei lucrări. O altă clasificare sau studiu s-a referit la obiectul de activitate conform CAEN Rev. 2 al întreprinderilor, grupurilor de întreprinderi controlate din exterior. În ordinea descrescătoare, ne referim la activitățile comerț cu ridicata și comerț cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor care dețin 35% din totalul grupurilor de întreprinderi din țara noastră. Apoi la secțiunea din CAEN Rev. 2 – Construcții găsim 11% din totalul grupurilor de întreprinderi având acest obiect de activitate, egal cu cel al întreprinderilor din industria prelucrătoare având aceeași pondere în totalul întreprinderilor cu activitate deosebită în România. Există 9% din totalul grupurilor de întreprinderi care desfășoară activități profesionale, științifice și tehnice, care poate fi considerat un procent bun în sensul că prin această activitate se realizează cercetarea tehnico-științifică aplicativă care conduce la îmbunătățirea activității economice și la toate celelalte activități care se desfășoară de către întreprinderile respective pe teritoriul României. În ultima grupă întâlnim o secțiune a grupurilor de întreprinderi cu un procent de 8%, care desfășoară tranzacții imobiliare valorificând piața și avantajele pe care le oferă piața din România. În continuare vom prezenta o serie de date în legătură cu grupurile și subgrupurile de întreprinderi din România făcând o comparație a celor controlate din interior și exterior rezultatul devenind clar unul care arată o participare tot mai redusă a întreprinderilor românești (persoane fizice sau juridice) care conduc activitatea într-un domeniu sau altul sau pe ansamblul economiei naționale și acesta fiind o temă de meditație pentru evoluția viitoare a capitalului social care să fie dezvoltat în întreprinderi (societăți comerciale) cu capital autohton, rezidente în România.

În România, în anul 2016, au fost identificate 78181 grupuri de întreprinderi, dintre care 5311 de grupuri de întreprinderi rezidente și 72870 de grupuri de întreprinderi multinaționale (271 controlate din interior, respectiv 72599 controlate din străinătate).

În anul 2016, din totalul grupurilor de întreprinderi identificate în România aproximativ 7% erau rezidente, peste 90% dintre acestea fiind constituite din două sau trei unități legale.

Grupurile de întreprinderi rezidente activează preponderent în cadrul următoarelor domenii: comerț cu ridicata, industrie prelucrătoare, activități

---

profesionale, științifice și tehnice, alte activități de servicii și construcții. Dintre toate acestea, cele mai multe grupuri sunt conduse din exterior de către societăți comerciale sau persoane fizice din Germania, Franța, Italia și alte state în principal membre ale Uniunii Europene. În acest context, apare interesant și faptul că România ar putea să utilizeze această umbrelă pentru a participa la proiecte de cercetare, la proiecte economice, industriale, care se desfășoară în cadrul Uniunii Europene, pe baza planului de dezvoltare și mai ales al resurselor pe care le oferă Uniunea Europeană.

Raportat la ponderea numărului de salariați, majoritatea subgrupurilor de întreprinderi din România sunt controlate din Germania, Franța și Italia.

În anul 2016, din totalul grupurilor de întreprinderi multinaționale străine identificate în România, 13867 sunt grupuri controlate de persoane juridice străine, iar 58732 sunt grupuri controlate de persoane fizice străine.

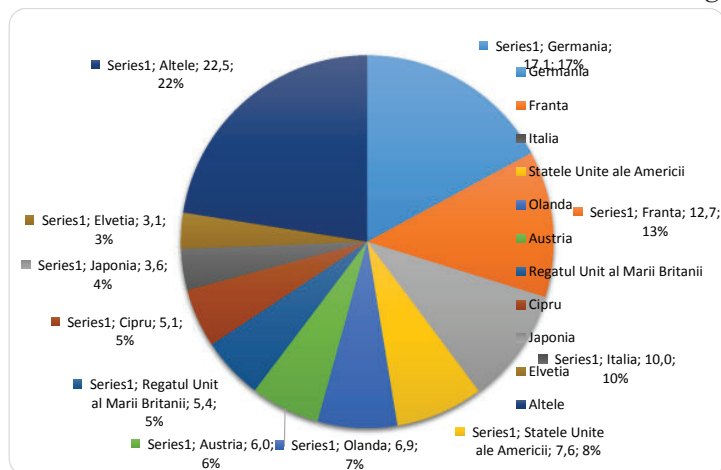
Rezultatele anului 2016 indică faptul că, în funcție de ponderea numărului de salariați, pe primul loc se află subgrupurile de întreprinderi controlate de persoane juridice sau persoane fizice din Germania (17,1%), pe locul doi sunt cele controlate din Franța (12,7%), iar pe locul trei sunt cele controlate din Italia (10,0%).

În funcție de ponderea numărului de salariați în total grupuri de întreprinderi multinaționale controlate din străinătate, subgrupurile de întreprinderi controlate din Germania predomină în secțiunea C – Industria prelucrătoare (9,5%), în secțiunea G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor (2,9%), și în secțiunea M - Activități profesionale, științifice și tehnice (2,3%).

În privința subgrupurilor de întreprinderi controlate din Franța, 6,2% se regăsesc în secțiunea C – Industria prelucrătoare, 2,6% în secțiunea G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor.

Structura subgrupurilor de întreprinderi din România, după ponderea numărului de salariați (%)

Figura nr. 1

Sursa: Institutul Național de Statistică – Comunicatul de presă nr. 103/02 mai 2018

Din studiul și interpretarea diagramei de structură constatăm că Germania, Franța și Italia sunt statele care au cea mai mare pondere a grupurilor de întreprinderi din România aflate sub control.

Concluzii

Din studiul efectuat autorii, au tras câteva concluzii. Este vorba de faptul că la nivelul anului 2016, grupurile de întreprinderi multinaționale erau controlate din exterior într-un procent covârșitor. Numărul celor rezidente a scăzut iar importanța lor în evoluția economică este chiar nesemnificativă. O altă concluzie este aceea că aceste grupuri de întreprinderi s-au înființat și sunt controlate de investitorii străini carer au plasat capitaluri, care au pus accentul pe capitalizare, pe dezvoltarea acelor ramuri care sunt importante pentru economia națională. Concentrarea subgrupurilor pe anumite țări se datorează modului în care acestea desfășoară activități permanente în țara noastră. Numărul de salariați este al multinaționalelor, al grupurilor de societăți comerciale care sunt controlate din exterior. Acesta este un fapt pozitiv deoarece se îmbunătățesc formele de management, crește profitabilitatea precum și multe alte aspecte. Pătrunzând mai adânc în această analiză constatăm însă că în sistemul fiscal din România nu se respectă încă integral recomandările Uniunii Europene privind impozitarea tuturor societăților naționale, multinaționale, acolo unde își desfășoară activitatea. S-ar impune ca sistemul legislativ care este suficient

---

de cuprinzător, să fie aplicat nu numai în litera ci și în spiritul lui fără a se încerca eludarea acestuia prin tehnici de așa-numită „optimizare fiscală”.

Bibliografie

1. Ambos, T.C., Andersson, U. and Birkinshaw, J.M. (2010). What are the consequences of initiative-taking in multinational subsidiaries?. *Journal of International Business Studies*, 41 (7), 1099 – 1118
2. Anghel, M.G. and Calotă, L.M. (2016). Statistical-econometric model used in performance analysis of the company. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 33-40
3. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2017). *România – membră a Uniunii Europene. Zece ani de la aderare*, Editura Economică, București
4. Anghelache, C., Anghelache, G.V. and Kralik, L. (2012). Model for the Analysis of the Commercial Company Performance. *Romanian Statistical Review Supplement*, april, 269-279
5. Behrens, J. (2015). A Lack of Insight: An Experimental Analysis of R&D Managers' Decision Making in Innovation Portfolio Management. *Creativity and Innovation Management*, 25 (2), 239-250
6. Cavanagh, A., Freeman, S., Kalfadellis, P. and Cavusgil, S. (2017). How do subsidiaries assume autonomy? A refined application of agency theory within the subsidiary-headquarters context. *Global Strategy Journal*, 7 (2), 172-192
7. Conforto, E.C. and Amaral, D.C. (2010). Evaluating an agile method for planning and controlling innovative projects. *Project Management Journal*, 41 (2), 73-80
8. Costello, A.O. and Costello, T.G. (2009). Aligning the interests of subsidiaries and headquarters in multinational corporations: Empirical evidence. *Multinational Business Review*, 17 (4), 163 –204
9. Dahms, S. (2017). Determinants of foreign-owned subsidiary performance in emerging economies. *Management Research Review*, 40 (6), 626-647
10. Gammelgaard, J., McDonald, F., Stephan, A., Tüselmann, H. and Dörrenbächer, C. (2012). The impact of increases in subsidiary autonomy and network relationships on performance. *International Business Review*, 21 (6), 1158 – 1172
11. Ganguly, A., Nilchiani, R. and Farr, J.V. (2009). Evaluating agility in corporate enterprises. *International Journal Production Economics*, 118 (2), 410-423
12. Männik, K., Varblane, U. and Hannula, H. (2005). The role of country, industry and firm specific effects on the autonomy of a multinational corporation's subsidiary in Central and East European countries. *East-West Journal of Economics and Business*, 8 (1–2), 101 – 133
13. Manolopoulos, D. (2018). Entrepreneurship and Multinational Subsidiaries' Performance in an Era of Financial Crisis and Economic Uncertainty. *Journal of East-West Business*, 1-18
14. Pisoni, A., Onetti, A. and Fratocchi, L. (2010). Internationalization of Italian Firms in Central and Eastern European Countries: Headquarters–Subsidiary Relationship. *Journal of East-West Business*, 16 (2), 89-117
15. Turner, R., Ledwith, A. and Kelly, J. (2010). Project management in small to medium-sized enterprises: Matching processes to the nature of the firm. *International Journal of Project Management*, 28 (8), 744-755
16. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 103 / 02 mai 2018